

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman valja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman, valja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan valja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniila (Inserati) se sprejemajo in velja trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 207.

V Ljubljani, v ponedeljek 12. septembra 1892.

Letnik XX.

Ideja boja.

Liberalizma je premalo mej nami, terorizma preveč; samostalnega mišljenja primanjkuje, z lenobo v mišljenju bi pa vsak čas lahko napravili dobro kupčijo. Vrnimo svobodo uma in srca ondi, kjer je siloma uropana, vsadimo jo tam, kjer dosedaj ni časa, ni moči ni bilo zanjo! Bojevati se nam je proti terorizmu, javljaj se v kakoršni-koli obliki; in če tudi na mogočni prvaški prestol doktorji vseh pravic v imenu svojih zaslug trkajo na naša pohlevna, dosedaj suženjska jim vrata.

Možje, ki so vajeni igrati le vlogo mamelukov in kimovcev, niso za nas. Z njimi niti besede, dokler si ne pridobé prve lastnosti, ki diči katoličana, možaté svoje zavesti. Treba nam mož. In teh je malo! Zato pa je tudi v Avstriji v obče in pri nas posebe tako gnjilo javno življenje. Vsak možak je poklican za javnost; kliče ga čas. Dal mu je več pravic na mah, nego se jih sam ob sebi v desetletju zavedeti more. In mora se jih, če hočemo, da pomoremo resnici in pravici do zmage.

Pri nas ni tako, kot drugod. Na naši katoliški strani so voditelji stranskega pomena; drugod prvega in glavnega. Mi katoličanje nismo stranka, ni politična, ni ekonomična, ni verska. Načela naša niso od včera, ki so samo za jutri, marveč presegajo čas, kakor naš pravi voditelj presega vse čase, gospodujoč nad vsemi, naš večni voditelj, katerega le namestujejo nekateri smrtniki, voditelj, kateremu se mora dati voditi vsak človek, če hoče doseči svoj namen nezmotljivi voditelj, — Kristus.

In to se je pozabilo. Te najtožnejše pozabljivosti provzročevalci so iskati mej vsemi stanovi in žalibog prvi in najgorji so vzrastli na cerkvenih prsih. Javno življenje v državi odtrgalo se je od Kristusa, rodbina in šola se mu je odtujila in dalo se mu je

le še nekaj po raznovrstno zavutih paragrafih odmerjenega prostora po cerkvah.

V tej pozabljivosti je vzrastel nov rod, ki je sicer nasičen modernih idej, ki pa nima temelja, kam bi jih postavil.

Zato ne ve, kam ž njimi in namesto, da bi jih rabil človeštvu v korist, rabi jih v pogin njegov — duševni in gmotni, namesto, da bi se vzgajal ž njimi in spolnoval, se le razdivjava in posurovlja. Surovosti ni bilo v javnem življenju nikdar več, kakor od te dōbe, ko se je ločilo od Kristusa. Svoboda, omika in napredek so rodili sužnost, surovost in plitvost; moderne iznajdbe so uprav nesrečno treščile v ta čas, mej razbrzdano ljudstvo in namesto blagostanja donašajo grozovito bedo, namesto zadovoljnosti uporno organizacijo vseh zatirancev, namesto miru — veden strah pred revolucijo. Najblažji vtrpljeji [srca svobode, omike in napredka in veličastni plodovi uma človeškega rodili so — v srcih mraz, v umu — temo zato, ker so ločeni od Kristusa stopili mej svet, ki je nanj pozabil.

Kristus je bil in je lastnik sveta in v posestvu so ga motili tisti, ki so pripomogli, da se je nanj pozabilo. In to pravico lastništva mu branit, to posestvo mu pripravi nazaj se zbirajo nekateri naši časi po vseh krajih širne zemlje. To gibanje, katero vzlasti za očetovskega pastirovanja Leona XIII. tako veselo napreduje na Francoskem, v Belgiji, na Nemškem in hvala Bogu poslednji čas tudi v naši zaspani Avstriji, ni napad, marveč bramba zgodovinsko najutemeljenih pravic, b r a m b a najimenitnejše, najsvetejše kupne pogodbe — na gori kalvarijski, b r a m b a pogojev, pod katerimi jedino je mogoče človeštvu in v obče in njegovim individualnim skupinam posebe najti srečen obstanek.

Ker se je Kristus pozabil, zato se tudi te resnice več ne umevajo.

Kedor pa tega ne umeva, ne more tudi imeti kaj je sv. cerkev, kaj je njeno pravo. Kršč. katol. katekizem je gotovo naš program (cf. Soča 10. sept.) toda katekizem, kakor ga deli svojim otrokom svoboda, vse oživljajoča, s svojim bujnim življenjem vse slojeve prerokujoča sveta cerkev. Ker le tedaj bo kršč. katol. katekizem v resnici tistega pomena, kakoršen mu pristoji kot knjigi, ki nezmotljivo rešuje večno važna in najpotrebnejša vprašanja na svetu. In kedor nadalje tega ne umeje, temu se še sanjati ne more, kaj pomeni boj za versko šolo, boj za krščansko vedo in umetnost, boj za krščansko vredbo družbe, boj za svobodo sv. Očeta, ali celo — katoliški shod. In zato

In zato je s takim človekom težko govoriti. Da pa je ljudij, ki vsega tega ne umevajo veliko mej nami, kaže se vzlasti po I. slov. katol. shodu. Nekateri so še nasprotovali ideji; ti je nočejo razumeti in zato mora biti jedin njihov namen grditi in razdirati; drugi so prišli z dobrim namenom, dasi morda z marsikakšnim sumnim predsodkom na shod, koder so jih nekatere po njihovi misli nepremišljene in škodljive izjave potisnile na najožje malenkostno stališče, s katerega potem presojuje vse, dasi mora biti presojevalec katoliškega shoda stališče pred vsem vesoljno — katoliško. Umevanja, jasnosti ni pri njih (cf. Mir 10. sept.)

Saj je prav tako povsod, koder so začeli pravdo za Kristusa. Najivno

Najivno plašno gleda svet, kako se pričinja ta pravda in ves osupljen se sprašuje: odkod pa ti pravdarji, kaj pa prav za prav hočejo? to so pravi pravcati fanatiki brez uma, brez razsodnosti; vse bi radi prevrgli, reakcionarji so, katerim niti najsvetejše ideje našega časa niso presvete, niti največje

LISTEK.

O koleri.

(Konec.)

IV. Kako živeti, kadar preti nevarnost kolere?

Iz poprej navedenih vzrokov je razvidno, da pride v ogromni večini infekcijska tvarina skozi usta v človeški organizem, v čeva, da se hipoma množi in prouzročuje znamenja kolere, hudo bljuvanje in drisko, bolečine v trebuhu, krč, in slednjič, ako ni hitre pomoči, smrt. Čim slabši je človeški organizem, tem hitreje ga prime bolezen in ga usmrti.

Zaradi tega moramo strogo paziti na snažnost rok, da z nesnažnimi, okuženimi rokami ne živimo jedil ter tako ne okužimo samega sebe. Pred jedjo naj se sleherni tudi v zdravi dōbi umije, v dōbi kake preteče nevarnosti pa s kako desinfekcijsko tekočino ali karbolnim milom. Pije naj vsak, zdravi in bolni, le prekuhanu vodo, ker dokazano je, da se po slabi, nesnažni pitni vodi najbolj zanese bolezen.

Človeški organizem se pa tudi sam varuje pred infekcijsko tvarino. Dokazano je, da normalno prebavljanje želodca uniči prouzročitelja kolere, ker ta infekcijski strup pogine v normalni želodčni kislini (Salzsäure).

Ker je pa prebavljanje želodca, oziroma ki-

selna reakcija želodčne osebne le tedaj normalno, ako je organizem zdrav, sledi iz tega, da se moramo varovati vsega, kar moti motorično ali kemično delovanje želodca.

K temu prištevamo duševno in telesno preoblozbo, duševne afekte, vsled katerih je znano, da trpi motorično delovanje želodca, da potem vsled predolgega bivanja vživanjih jedil lahko zbolijo za katarom.

Nadalje vživanje neprebavljivih, nezadostno ali nepravilno narejenih jedil, nenavadnih živil, sosebno preobilnih pojedin, in slednjič, kar moramo najbolj poudarjati, preobilna pijača vina, piva ali žganja. Vsak pijanec boleha za katarom v želodcu, ki je najbolj ugoden razvoju kolere, ker poleg te bolezni je tudi celi organizem oslavljen.

Dobro bi bilo in le želiti v interesu prebivalstva, da bi se zapirale žganjarije ob dnevih, kadar se največ pije, to je, ob nedeljah in praznikih. Pijanec sicer ni škoda, ali ker on lahko zbolijo poprej, kakor drugi ljudje, preti po pijancu vedno nevarnost človeški družbi, nevarnost, ki se na ta način odpravi, ne da bi se komu posebna škoda delala.

Ker je kiselna reakcija želodčne vsebine za normalno prebavljanje neobhodno potrebna, svetovati je, da naj vsakdo takoj po jedi povzije 10 kapljic solne kisline (Salzsäure) na 4 žlice prekuhanu vode.

Odsvetovati moramo rabo takozvanih „Speisepulver“, ker ti uničijo kiselno reakcijo.

Proti zaprtju telesa se ne smejo rabiti razna domača sredstva, najbolje, ako se povpraša zdravnik, istotako tudi vedno pri obstoječem želodčnem ali črevesnem kataru.

Prehlajenja naj se vsakdo strogo varuje. Zaradi tega je dobro, če nosiš flanelo na trebuhu o hladnem času, sosebno jesenskem.

Ako ponavljamo še enkrat vse nasvete, združimo jih lahko v kratkem stavku: Živi redno in snažno!

Vprašal bo še marsikdo: Kaj naj pa storimo do prihoda zdravnikovega, ako človeka napade sumljiva driska?

Odgovor na to se glasi: Bolnika takoj v posteljo položiti. Odpadki njegovi naj se denejo v posebno posodo, ki ne pride s tistimi za zdrave v nobeno dotiko. Ako le možno, primešajte 5% karbolno vodo, če ni mogoče, poparite z vrelim lugom. Bolnik se pokrije z gorkimi obkladki (gorkimi strešniki), jesti sme samo dobro juho, ruski čaj z rumom, ali še bolje s pristnim cognacom, ali kjer tega ni, z vročim lipovim in bezgovim cvetom itd.

V krajih, kjer ni zdravnika blizu, naj si prekrbi zanesljiva oseba „Tincturo opii“, katero se dá odraslim 15—20 kapljic na žlico vode do prihoda zdravnikovega. Z mrzlo vodo naj se nič ne eksperimentira. Vso daljšo skrb prepusti se zdravniku, ki se mora takoj poklicati.

priporitve modernih veleumov — nedotakljive; tudi vede sveti hram in umetnosti božanstveni Olimp onečašajo, hoteč ju spraviti v jarem nizkotnega robstva.

In ko so se jim tako napele čutnice, deklamujejo še dalje o temi in o mraku, o inkviziciji in Kanosi, o Lutru in Husu, o papežih in Galileju Galileja, o samostanih in nepobitnih teorijah nasprotujočih vsakršni veri, o dičnih prvobornih in nedosežnih pesnikih, o narodnih svetinjah in o svetem boju za „vero, dom, cesarja“ in še druge stvari, katerih si moreš prebrati vsak dan cele knjižnice v vseh, tudi v slovenskem jeziku.

Konec modrovanja pa se običajno glasi v tem smislu: kdo pa krati veri pravice; saj cerkve še vedno stojé in prost je vsakemu vanje vstop; cerkveni obhodi se sijajno praznujejo, mej svetovalci krone, mej prvimi kavalirji imajo svoje mesto cerkveni vladike; bogokletstvo in motenje je celo v kazenskem zakoniku všteto mej kažnjiva dejanja, na Brezjah in Kumu smejo ljudje brez kazni po nagih kolenih plaziti se okolu altarjev itd.

Takih in enakih mislij in nesmislov je že v neštevilni obilici romalo v govoru in pismu mej svet, dokazujoč, da krščanstva nasprotniki ne umejo, ali vsaj nočejo, da bi je svet umel. In to svojo voljo ohraniti v svetu pozabljivost na Kristusa in s tem ga mu odtujiti teroristično izvajajo kot — najhujši tirani, dasi se imenujejo — svobodnjake — liberalce.

Zato smo dejali začetkom, da mamelukov pri nas ne potrebujemo, marveč zavednih, samostalno mislečih, razboritih in nesebičnih mož. Kedor nastopajoč v tej pravdi za Kristusa išče samega sebe, kdor hoče povzdigniti le svojo osebnost, sebi prislужiti kako častno, ali denarno priznanje, ta — ostani doma; ne moremo ga potrebovati. Le, komur je bramba najvišjih idej človeštva sama ob sebi dovolj častna stvar, komur je zavest, da se pravda za oropanega Kristusa dostojno in zadostno, ta pridi!

O tisku.

Govoril na I. slov. katol. shodu župnik M. Sila.

Prevzvišena, premilostljiva gospoda kneza in škofa!
Slavna skupščina!

„Meglio tardi che mai!“ pravi italijanski rek, po naše: „bolje pozno nego nič!“ Pozno, že h koncu slovesnega shoda, ko so se že mnogi naveličali (v nebesih se nikdar ne bomo naveličali) pridem tudi jaz iz tržaške škofije, da pozdravim iz globočine srca ta slavnostni prvi slovenski katoliški shod. Pozdravim iskreno vse prvake, učenjake in prostake slovenske poštenjake, ki ste tukaj zbrani v okrašeni beli Ljubljani. Milo mi je pri srcu, ko slišim brzogave (telegrame) od vseh strani naše ožje in širje domovine, samo iz naše častitljive in starodavne tržaške škofije ni jednega pozdrava. Pa ne mislite, častita gospoda, da se pri nas nič ne brigamo za ta slovesni katoliški shod. Zagotavljam Vas, da ogromna večina bodisi katoliške duhovščine in katoliškega ljudstva iz kršnega pečevnatga Primorja

Dobro staro vino je koristno, ako se rabi kot zdravilo; pivo se ne sme piti. Sadje je strogo prepovedano.

To so ob kratkem navodila ne le za kolero, nego tudi za vsako po stvaréh in osehah prenesljivo bolezen, kakor griža, tifus.

Vspreh bodo imeli vsi taki ukazi in naredbe merodajnih oblastev, ako občinstvo spozna resnost položaja in samo skrbi, da se ukazi gosposke tudi strogo izvršujejo. Malomarnost se je že večkrat strašno maščevala.

Toda že poprej je treba skrbeti, da nas sovražnik ne prehiti. Tu je pravo polje za dela krščanskega usmiljenja, da se ubogim in revežem, ki so v trdem boju za vsakdanji živéž, ki imajo slaba, nezdrava stanovanja, njih položaj kolikor mogoče olajša.

Dajte bogatini revežem in oslabelem primerno hrano in primerno stanovanje, in kužna bolezen bo kmalu zginita, ker ne bo našla ugodnih tal.

S tem ne obvarujete le človeštva, obvarujete tudi samega sebe, kajti enkrat zasejana kal bolezní ne dela potem nobenega razločka mej reveži in bogatini, smrtna kôsa je vsem jednaka.

Torej na delo, predno se prikaže sovražnik, da nas ne najde nepripravljenih.

Ako pa kdo želi kaj natančnega zvedeti, kar sevéda ne spada v zdravniški delokrog, mu radi ustrezemo v listnici našega lista.

se popolnoma strinja in vjema z vsemi sklepi, ukrepi ali resolucijami tega prvega slovenskega katoliškega shoda.

Slišali ste krasne, navdušene, učene govore iz ust velečastitih cerkvenih dostojanstvenikov, škofov, kanonikov, doktorjev in učenjakov. Vriva se vprašanje: Bo-li kaj kruha iz te moke? Ali naj ostane tožni izrek: „Nij kruha ni moke — nij prijeti kaj v roke?“ V Jeruzalemu o Veliki noči, ko se blagoslovi nov ogenj, vsi navzoči z veliko nestrpnostjo čakajo, da ponese vsak kak žareč ogelj ali tlečo glavno seboj na svoj dom. Tako Vi, širom domovine odnesite tega svetega ognja, ki so ga zanetili ognjevití govori na katoliškem shodu, ter sebe in svoje v nemajte s sveto gorečnostjo.

Jaz, priprosti župnik kraški, raz svojega sedeža na skalnatem Repentabru gledam vsak dan železnične vlake, ki drdajo po južni železnici, ter opazujem, da je veliko večje število tovornih nego osebnih vlakov. Naše ljudstvo pravi, da tovorni počasni vlak sopiha: „teško peljem, težko peljem!“ tako nas je na svetu ogromna večina, ki ponavljamo s tovrnim vlakom: „teško peljem, težko peljem!“ — Težek jarem nad Adamovimi sinovi“; (Ecl. 40, 1.) in „vojskovanje je človeško življenje“. (Job. 7, 1.)

Da vojskovati, boriti se nam je, kakor pravijo junaški Črnogorci: „za krst častni i slobodu zlatnu.“ Za sv. vero našo i za dom, cesarja. Vojevati se za kraljestvo božje v nas, zunaj nas, nad nami.

Drugi časi, drugačne razmere zahtevajo tudi drugačna sredstva za pospeševanje človeškega blaga. Ni se nam vojskovati z ognjem in z mečem, marveč posluževati se imamo ognjevite besede in ostrega peresa, namreč tiska, da z istim orožjem, kakor raznovrstni naši nasprotniki brezverci, liberalci, framasoni, židovi ali kakoršnokoli se nazivljajo, tudi mi se jim krepko odločno v bran postavimo.

Večo važnost ima po vzgledu in nauku največjega učitelja živa beseda nego mrtvo pismo. On nas je učil in apostolom svojca naročil: Idite in učite vse narode.“ (Mat. 28, 19.) Nikjer ni zabeleženo, da bi ukazal kaj pisati. Sam ni pisal, ko le jedenkrat o nekej jako kočljivi priliki, ko so hoteli farizeji in pismarji ženo-grešnico kamenovati. A Jezus sklonivši se dol, pisal je s prstom svojim po tleh. (Jan. 8, 6. 8.) Kaj pa je pisal? Kdo vé? A ono pismo v prahu se je poizgubilo, veter popihnil in pismo izbrisal, da ni sledu ne teru po njem ostalo. Veliko je takih grešnic, recimo časnikov in knjig, mi jih ne imenujemo z imenom, kakor ona žena ni z imenom naznanjena, je li bila Sara ali Mara, Leja ali Rebeka, ter jih ne bomo kamenovali, le to opomnimo po vzgledu 'najmilejšega učenika: „pojdi in ne greši več.“ (Jan. 8, 11.) Kdor pa trdovraten ostane ostra kazni mu ne odide: „Hudobni so ko prah, ki ga veter razprši.“ (Ps. 1, 4.) Vendar se je skliceval naš Zveličar na pismo: „Pisano je: Človek ne živi le od kruha, ampak od vsake besede, katera pride iz ust božjih“. Pisano je: Gospoda svojega Boga moli in njemu samemu služi“ (Mat. 4, 4. 7. 10.)

On, vseveden Bog, je znal na pamet celo sveto pismo, nauka ni potreboval od nijednega. Angelji božji ne potrebujejo ne pisma ne knjige. Pismo in knjiga je znamenje našega oslabiljenega uma. Namen, konečni smoter sleharnega nauka v besedi ali pismu in knjigi je, da razganja dvojno nam prirojeno temoto, temo greha in temo nevednosti. Sevéda mnogi prve teme niti ne priznavajo, temveč pa trdé, da druga t. j. nevednost je največe zlo na svetu. „Verba volant, scripta manent — besede ginejo, pismo ostane. V politiki, javnem mnenju, narodnem gospodarstvu, v leposlovju, umetnosti, trgovini sploh v vseh strokah javnega društvenega življenja mogočno vpliva dandanes tiskana beseda, bodisi v časnikih ali v knjigah. Velečastiti starček vjetnik v Vatikanu, sveti oče papež Leon XIII., ta svetla luč 19. veka, so z bistrim očesom kot viši čuvaj na Sionu opazili nevarnost, ki človeštvu preti od slabega, brezverskega tiska. Zato so čestokrat priporočali v svojih izbornih enciklikah (pismih), da katoličani naj kar le mogoče podpirajo in razširjajo katoliške časnike in knjige. Kar pa najviši glavar svete katoliške cerkve zahteva, je tako važno, kakor da nam to zapoveduje sam Kristus z nebes.

„Bela njiva črna ral — moder mož jo je oral“ Kaj je to? To je pismo ali knjiga: bela karta in črn tisek. Prvi del uganjke je že resničen, a drugi del nas večkrat vara. Ni vselej „moder mož“, ki ono njivo seje in obseje, kako ne morda v smislu sve-

tega evangelija: „Otroci tega sveta so modrejši v svojem rodu, kakor otroci luči.“ (Luk. 16, 8.) Na oni njivi ni vselej samo zlata pšenica, je čestokrat primešane mnogo ljulike in družega strupenega zelišča.

Na latinskih šolah (gimnaziji) smo nekda rabilí knjigo za rastlinstvo: Joh. Leunis: Botanik. V tej knjigi so bila vsa strupena zelišča zaznamovana z jednim ali dvema križkoma. Jeden križec † je značil: giftig (strupeno), a dva križka † † sebr giftig (jako strupeno). Dandanes ne videm več po botanikah takih znamenj. Mnogo je sicer v našem slovenskem slovstvu, bodi si časopisja ali knjigah, jako pristnega, koristnega, lepega zelišča in cvetja, toda, „ko so ljudje spali, se je vtihotapil sovražnik, ki je ljuliko prisejal“. (Mat. 13, 25.)

Včasih je kakšna na zunaj lepotična cvetka polna smrtonosnega strupa. Spomladni senoženeti zvonček, kojemu Nemci pravijo Kuchenschelle ali Kuschelle (domač zvonček, kravji zvonec), latinci pa: Pulsatilla vulgaris, pratensis. Lepo modro, potuhnelo ponižno raste med prvimi spomladnimi cvetkami. Da jo utrgaš in nekaj časa v roki držiš, ti kožo slupi, in ako bi sok nje zavžil, bi te hudo vilo in vsega omotilo. Vendar se rabi v lekarnicah. Treba je torej previdno ravhati s tako cvetko in otroke svariti, da je ne trgajo ali pa celó v usta devajo. Hrvatsko ime za to cvetko je: sasa. V narodnih pesmah Vukovih najdem beležko: „Brala bi sasu, ljubila bi Vasu. Diko, Vaso, a diki te nema; što si dičan, to te ime diči.“

Tudi v kakem poštenem listu, kakor je bil slovenski list „Kres“ (V. l. 1885, str. 120.) se včas priporoča neprevidno in nepremišljeno, česar nikakor ne smemo odobravati. Nekdo pravi o knjigi: F. S. Krauss: Sitte und Brauch der Südslaven (Wien 1885, str. XXVI + 681 v vel. 8°). Ta knjiga bode v obče tudi Slovence zanimala, in mi jo vsem prav gorko priporočamo. — „Veseli pozdravljamo torej to delo“ itd. V tej knjigi slavonski žid g. Krauss prav podlo napada duhovščino in redovništvo katoliško. Na strani 555. se drzne trditi: „Der Franciskaner Jukić predigt folgende Moral: Der Katholik darf den Altgläubigen ohne weiteres beschummeln, ihn zu tödten wäre aber doch eine Sünde, so lange man hoffen darf, dass er noch einst zum Katholicismus übertreten wird; ein Türke dagegen ist vogelfrei. Einen Türken zu tödten ist dagegen ein höchst gottesfürchtiges Werk.“ — Jukić ist nicht der Erste, der desgleichen sagt, ihm gebührt nur das Verdienst, diese Lehre zu Papier gebracht zu haben!“ (Franciškan Jukić uči naslednji nauk: Katolik sme staroverca vsigdar goljufati, toda umoriti ga bi vendar greh bilo, dokler se smeš nadejati, da prestopi h katoličanstvu. Turka smeš umoriti kakor žival. Turka umoriti je Bogu jako dopadljivo delo. — Jukić pa ni prvi, ki tako uči, nego on je, priznati mu treba to zaslugo, prvi ta nauk zapisal!)

Strahovita nesramnost! Ni treba mi na dolgo dokazovati, da to, kar žid Krauss pravi o franciškanih, ki so svoje življenje žrtvovali za Jugoslovane, da je, kakor pové istereka prislovica: „laž, prilaz, in prilazič“, t. j. popolnoma zlobna laž. — In take knjige se priporočajo?!

Najplemenitejša rastlina, vinska trta, ima mnogo sovražnikov, najhujši pa je „trtna uš“ (philoxera). Korenice napada, da celó trta v rašči zastane, medli, vene, vsahne. Korenika zdrava, je podoba trdni veri. „Iz vere pravični živi.“ (Rim. 1, 17.) Je koren pokažen in okužen, nikakor rastlina ne more vspevati. Za preiskovanje trtne uši je posebna komisija. Mnogi vinorejci so nevoljni na njo, in psujejo kakor Nemci: Reblaus-Commission — Lauseommission. Pa ni vsak za to, da bi spoznal uš, morejo biti veščaki. Tako za spise je kaj primerno in umestno, da se osnuje poseben odbor, ki naj pre-sojuje, je-li so slovenski časniki in knjige zdravega korena, in ako so okuženi, ven z njimi, kakor je najboljši pripomoček proti trtni uši, da se od nje okužene trte izruvajo in z zdravimi trtami nadomestijo. Slovenci imamo lep veliki vinograd, ki ima samo zdrave trte, in to je slavno „društvo sv. Mohorja“. Pa so drugi manjši, starejši in novejši, bujno rastoči vinogradi, le skrbeti je, da se vanjo ne vtihotapi trtna uš.

„Finis, Ende, konec — razbil se bo ta lonec“! t. j. umrli bomo. Razpadlo bode naše telo, a duh gre nevtogoma na sodbo. Kristus, naš sodnik, je

(Dalje v prilogi.)

zažugal: „Od vsake prazne besede, katerokoli rekó ljudje, dali bodo za njó odgovor v dan sodbe.“ (Mat. 12, 36.) Koliko bolj bo oster odgovor od tiskane besede. Torej nam je v tej zadevi jako previdno biti.

Končam z besedami cerkvene pesmi: „Recent vetera, nova sint omnia, corda voces et opera.“ Staro preide naj — Vse novo bodi zdaj!

Naj sree, um, glas jezika

Dejanje bode sveta dika.

(Ž vahnó odobravanje in ploskanje.)

Pozdravni govor

msgr. dr. Gabričeviča na prvem slovenskem katoliškem shodu.

(Dalje.)

Poglejmo le, kakó se šola naša mladina. Na c. kr. vadnici so sicer paralelke, slovenske in laške; ali v tretjem in četrtem razredu je skoro ves pouk v nemškem jeziku. Neverjetno je, koliko znanja iz nemške slovnice in računstva se tirja od nežnih otročičev, v starosti 9—11 let; tudi dijaki 3. in 4. gimnazijskega razreda zamorejo komaj to razumeti, kar se od njih tirja. Da se jih veliko izgubi, je naravno.

Stopimo na nižjo gimnazijo. Tukaj je ves pouk v vseh predmetih, razun krščanskega nauka v 1. in 2. razredu, izključljivo v nemškem jeziku. Kake težave imajo prenašati naši dijaki pri naravoslovju, pri zemljepisu itd., vé na Primorskem vsak, kdor ima se baviti z mladino. Število propadlih ob koncu tečaja (semestra) je ogromno. N. pr. ob koncu 1. tečaja prošlega leta je imelo med blizu 400 dijakov na vsi gimnaziji čez 140 slabi red. Pri takem položaju moramo sklepati, ali je naša goriška mladina topa in bedasta za učenje, ali pa mora biti temu drugi vzrok. Prvo ne bo nihče trdil, kdor pozna našo mladino in naše ljudstvo, živahno in vzneseno za pouk, tedaj ostane, da iščemo vzrok v sedanjem sistemu. Kaj je nasledek? — Deloma dijaki popustijo nadaljno učenje, ker so spoznani nesposobnimi, večinoma pa, ker ne morejo plačati šolnine, neznosne ravno za kmeta. Ni čuda, da izmed onih, ki dovršijo 1. razred, jih pride komaj polovico v 4. gimnazijski razred, od teh pa je komaj polovico kmečkega stanu.

Če dijak srečno dovrši nižjo gimnazijo, reče se lahko, da so glavne težave premagane. Ali pri nas ni tako. V 5. in 6. razredu jih zopet veliko onemore, zaka, nočem tu razlagati.

Med tem pa pridejo za nekoliko že odrasle dijake druge nevarnosti in skušnjave, da zanemarijo svoje dolžnosti. Takih nevarnost je pri nas veliko, prav veliko, več kakor drugod. Veliko dijakov se izgubi ravno v 6. in 7. razredu, med temi večinoma Slovenci. Žal, ali resnično. Prosi, svari takega dijaka, vse zastoni, on ne trpi več nobenih spon.

Ona peščica pa, ki srečno gimnazijske šole dovrši, kam naj se obrne? Gosposki, in teh je večina, obrnejo se na vseučilišča, nekateri kmečkega stanu tudi — pa skoro brez podpore. Kaj naj počnejo ti? — Ustanov imamo na Primorskem malo, še te so pičle; svojci pa ne premorejo jih podpirati zdatno. Naši nadopolni vseučiliščniki izgubijo se večinoma, ker ni zadostne podpore, pa tudi še iz drugih vzrokov, katerih nočem tu navesti. Tako naraščaj pojema pri vseh stanovih, pri duhovskem najbolj.

Zamore tedaj kdo trditi, da na Primorskem napredujemo, če nimamo naraščaja v onih stanovih, ki so merodajni za narodni razvoj?

Poglejmo zdaj naše ljudstvo, kako je z njim? Oh, tužna majka! Naše ljudstvo je pa sploh ubogo in siromašno. Pa saj imate tam vinske gorice, kjer raste žlahtna trta? — Res, pa znano je: kjer so vinske gorice, tam tečejo goste solzice — reve in bede. Posebno tam, kjer raste trta, raste tudi revščina od dne do dne.

Priča temu so dolgovi, ki vse naše kmetovalce tlačijo; naše ljudstvo na Vipavskem in v Brdih je močno, prav močno zadolženo; pa sploh živijo eno leto naprej. Če kaj prideldajo, ne zadostuje, da se plačajo mali dolgovi, mej letom narejeni. Če pa malo ali celó nič ne prideldajo, kar se v zadnjih letih zaporedoma godi, potem je treba stradati. Človek bi ne verjel, koliko in kakega pomanjkanja trpijo nekatere vasi v lepi, nekdanj bogati vipavski dolini, ko bi tega z lastnimi očmi ne videl. Bizu enako je tudi v Brdih.

Kje se pa naše ljudstvo zadolži? — Pri domačih, pri domačinih vsaj? — Oh, ti imajo komaj za-se.

Vprašam zdaj, je li mogoče pri ubožnem, siromašnem, zadolženem ljudstvu pričakovati v obče stalnih značajev, ali jih vzgojiti? To presega vse skušnje pri vseh narodih; skušnja zadnjih let tudi pri nas to potrjuje. Kaj pa bo v prihodnosti, če gre v tem tiru naprej!

Priča našega siromaštva so tista žalostna izseljevanja, ki se množijo od leta do leta. So nekateri okraji, pazite dobro, ne kraji, ampak celi okraji so v naših hribih, kjer komaj ena četrtna prebivalstva doma ostane, da se tam borno živi. Na Vipavskem jih gre blizu polovica na tuje; okoli Gorice blizu ena tretjina; v Brdih iz oddaljenih vasij le malo, iz bližnjih pa v nekaterih vaseh malo kdo doma ostane. Kam gredo! — Križem sveta, v Trst, v Ameriko, v ono nesrečno Aleksandrijo. Če greš jesenski čas proti Solkanu, vidiš voz za vozom, prenapolnjen z nadopolno mladino. Človeku krvavi srce, kedaj pomisli, kam se peljejo in kam pridejo.

Morda slikam prečrno? — Vprašajte dušne pastirje; ti vam lahko povedo, da moje popisovanje je v nekaterih krajih le senca v primeri z dejanskim položajem. V resnici tužna nam bodočnost!

Poglejmo pa zdaj v okraje širje naše Slovenije; je-li drugod kaj bolje? — Gledé naraščaja mladeži skoro gotovo; gledé gmotnega stanja, morda kaj bolje tu in tam, vsaj tako borno ne živijo, kakor pri nas. Skupno pa ne bo bolje.

Da, siromaki smo, ubožni smo, kamor-koli pogledamo po širni Sloveniji. Nimamo veljakov, nimamo denarnih mogotcev, nimamo zlahtnikov. Če je tu in tam kaj enacega, ne pride v poštev gledé na vse slovenske okraje.

Ali najžalostneje pri tem je to, da pri vsem našem siromaštvu smo na vse strani razdvojeni in razcepljeni; povsod med nami le prepir, vedno beganje, vedno hujskanje; ni miru ljubega, ne odduška potrebnega, da bi mogli trezno misliti in pregledati naš položaj. Ubogi, v srcu dobri narod, ves zbežan, ne vé, kam se obrniti, komu verovati, koga okleniti se.

Ali moremo pri tem pogledu tako žalostnem, da skeli v dnu srca, še govoriti o napredku? Moremo li trezno misliti na napredek, na obstanek? Moremo li kdo izmed nas, ki v resnici ljubi svoj narod, dejanjsko, ne z besedo, kakor naši zloglasni kričači, kedaj biti resnično veselega srca? (Konec slódi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. septembra.

Notranje dežele.

Deželni zbori. Vsi načelniki deželnih zborov so v svojih nagovorih se pritoževali, ker so se tako nepričakovano sklicali deželni zbori, da se gradivo zanje še ni moglo pripraviti. Posebno jasno se je izrekel gališki deželni maršal Sanguszko, kateri misli, da bi vlada že pomladi bila morala vedeti, da delegacije ne bodo mogle zborovati v septembru. Posamični vladni zastopniki so pa odgovarjali, da so se deželni zbori sklicali, ker so se od več stranij izjavile želje, naj se skličejo deželni zbori. V moravskem deželnem zboru so takoj v prvi seji slovaški zastopniki postavili sedem interpelacij zaradi prepovedi raznih slavnostij. Tirolski deželni zbor je pa že odložil zborovanje do 27. t. m., da bodo tudi italijanski zastopniki mogli se udeleževati raznih volitev. Dalmatinski deželni poslanci se pa po vzgledu državnozbornih zastopnikov jako malomarno udeležujejo sej. Prva seja ni bila sklepna in zaradi tega se je sprožila misel, če bi morda ne bilo najpametneje, da se zborovanje odloži.

Dunaj. Liberalci so še vedno brez kandidata v dunajskem notranjem mestu. Vodja zedinjene leve z vsem svojim vplivom pritiska, da bi liberalci postavili svojega kandidata, ali drugi liberalni vodje se pa ne upajo z liberalnim kandidatom na dan. Tudi nimajo pravega moža. Auspitzer in Magg nista posebno priljubljena, na Carnarijevo kandidato pa niko več ne misli. Mislili so na župana dr. Prixa, ali se bojé prevelike blamaže, ki bi postal. Potem bi se vsekakor moral odpoovedati županstvu. Ko so te dni imeli posvetovanje, izrekli so se, da župan dunajski bi pač moral biti v državnem zboru, ali njegovo pravo mesto bi bilo v gospodski zbornici, kamor ga bo vlada poklicala, kakor je pričakovati. Volilci so pa, kakor se kaže, v veliki večini za Kronawetterja, za katerega pa Plener ne mara.

Ogersko. Knez primas je že dal odgovor na napade protestantskega škofa Papá. Prišel je v Budimpešto in govoril o tej stvari z učnim ministrom.

Vsprejel je pa tudi sodelavca dveh opozicijskih listov in njima pojasnil svoje stališče. Rekel je, da to njega ni osupnilo, ker je Pap njega napal, temveč to, da se je napalo sploh vse, kar je katoliško, na tako nesramen način. To utegne imeti še velike posledice. Če se cerkev ali pa duhovščina po posamičnih listih napada, to je kaj navadnega, ali kaj takega pa še ni bilo v ogerski zgodovini, da je protestantizem v cerkvi po svojih uradnih funkcijonarih napal katoliško cerkev in katolike. Katoliško stališče v vprašanju, v kateri veri naj se vzgoja mladina, ne žali nobene protestantske verske resnice, ali protestantskega stališča pa katoliška cerkev iz dogmatičnih oziróv ne more priznati. Nobeni veri ne nasprotuje, če se to vprašanje reši v zmislu naravne pravice starišev. Čudno je, če se zmatra za krepstno, če se kdo navdušuje za protestantsko vero, katolika pa takoj zmerjajo za ultramontanca, če se potegne za svojo vero. Najbolj je pa užalilo kneza primasa, da je Pap katoliško vero vzel iz okvira znanosti, napredka, svobode in civilizacije. Katoliki smo torej nevedni, neumni in nazadnjaški. Mari ni domovina vseh in je li parlamentarizem le protestantska krepst? V Komornu se je domovini vsakala huda rana, ki se ne bode tako hitro zacelila. Za cerkev se knez primas ne boji, pač pa za ogersko državo, katero bi v njenih temeljih pretresli verski prepiri. Sedaj je že narodni prepir, kateremu naj se pridruži še verski. Komur je za blagor države, ta tega ne more želeči. Katoliki so nastopili tudi le ustavni pot, ko so stvar sprožili v parlamentu. Od duhovnikov dobiva pisma, iz katerih je vidno, da so dogodki v Komornu vzbudili veliko nevoljo. Če se je morda v Komornu zažgal ogenj, videli bomo, kdo ga bode gasil.

Vnanje države.

Srbija. Star pogovor pravi, da se resnica prav spozna, treba čuti dva zvona. Tako je tudi potrebno, da se ozremo na to, kaj o radikalnem shodu pravijo naročila, ki ne prihajajo od Pasičevih pristašev. Po teh poročilih je pri tem shodu bilo le dva, k večjemu štiri tisoč ljudij. Ti pa niso bili vsi za Pasiča. Mnogi so vpili, da naj predseduje Katič, ali Pasič se za te glasove ni zmenil. Pred shodom je bilo posvetovanje radikalnih vodij, pri katerem se je mnogo zabavljalo proti Pasiču in njegovim ministerskim tovarišem. „Male Novine“ pišejo, da je ta shod bil podoben pogrebu, pri katerem se je pokopala Pasičeva popularnost. Ta poročila so seveda pretirana, ali toliko je pa vendar gotovo, da sloge mej radikalec tudi še sedaj ni in zatorej ima liberalna stranka lahko vsaj nekaj upanja, da zmaga pri volitvah, ko bode ves vladni aparat delal zanjo.

Rusija. V ruskih pravoslavniških cerkvenih krogih se že dolgo časa posebno razpravlja vprašanje preskrbljenju duhovniških sinov. Mnogo duhovniških sinov zaradi pomanjkljive nadarjenosti ali pa zaradi nedostatnih sredstev njih roditeljev ne more postati to, kar so očete. Tudi se je bati, da bode v kratkem toliko duhovnikov, da bi v tem stanu vsi duhovniški sinovi ne mogli dobiti zaslužka. Zaradi tega že mislijo na to, da bi se ustanovile posebno vrste obrtne šole za duhovniške sinove, v katerih se bi duhovniki posebno učili tistih rokodelstev, katera imajo opraviti pri cerkvah, kakor slikanja svetih podob, izdelovanja cerkvene posode itd. Sedaj je posebno veliko duhovniških sinov, ki neso mogli dobiti svojih študij, katerih stanje je jako žalostno.

Rusija in Francija. Francozi ne zamude nobene prilike, da ne bi pokazali svojega navdušenja za Rusijo. Te dni so prišli v Toul trije ruski častniki k francoskim vajam. Pozdravili so jih jako navdušeno. Pred kazino so napravili slavolok z napisom: „Bože carja hrani!“ Pri banketu je godba igrala rusko himno. Generalu Strukovu predstavili so vojaka 153. polka, kateri je rojen v Odesi in katerega mati je Rusinja. Francoski general Jamont je napil na zdravje ruske vojske. Ruski general Strukov se mu je pa zahvalil in pil na zdravje francoske vojske. Nekaterim listom pa že presedajo te ruske demonstracije in naglašajo, da ni dobro, če se vojaki tako zelo mešajo v politične zadeve. Večina časopisov je pa seveda vsa navdušena za Ruse.

Anglija. Irski zgube v kratkem jednega svojih glavnih vodij, Viljema O'Briena. Ta hoče odloži svoj mandat, ali prav za prav je prisiljen, to storiti. Pred sedmimi leti je bil obsojen zaradi obrekovanja in mora obrekovanca mr. Boltonu plačati 3000 funtov šterling. Te svote pa O'Brien še ni plačal in je tudi plačati ne more. Irski nasprotniki pa hočejo sedaj porabiti to priliko in so našuntali Boltona, da naj iztirja to svoto. Če mu je O'Brien ne more plačati, naj ga po proglasi za bankeroterja. Po angleških zakonih zgubi potem svoj mandat. O'Brien pa bode sam odložil mandat, predno ga bodo mogli prisiliti. Za Irce je to velika škoda, ker zgube odločnega zagovornika.

Nemčija. Nekoč se je izrazil knez Bismarck, da bi socialnim demokratom prepustil jedno vojvodino, kjer naj bi poskusil prebivalstvo osrečiti po svojih načelih. Nemški kancelar se je tedaj le šalil, ali sedaj se pa kaže, da si bodo socialni demokrati sami pridobili vojvodino, kjer bodo poskusili s svo-

jimi reformami. Pri deželnozborskih volitvah za kurburg-gotski deželni zbor zmagali so v kmetijskih občinah skoro povsod socialni demokratje, če tudi volilni red zanje ni ugoden. Voli se namreč po volilnih možéh. Pričakovati je pa, da tudi v mestih zmagajo socialni demokratje in bodo v večini v deželnem zboru. Potem pa bomo to stranko videli pri pozitivnem delu. Nje uspehi najbrž ne bodo baš veliki. Taki nenavadni uspehi se dajo tolmačiti s t.m., da prebivalstvo z vlado ni zadovolj o in da so socialni kandidati nastopali s precéj zmernim programom in so celó zatrjevali, da ne mislijo vsega prekučiti.

Srednja Azija. Vsi ruski listi tajé, da bi Rusi nameravali si prisvojiti Pamir in tako si narediti pot v Indijo. „Novosti“ trdijo, da je naravnost nemogoče, da bi prišla do vojne mej Rusi in Angležem. Glavni smoter Rusije je ocean, ne pa Pamir. Drugi Rusi pa trdijo, da ima Rusija še dovolj zemlje v Aziji in bi povečanje ruskega ozemlja bilo le v škodo Rusije. „Novosti“ utegnejo imeti prav. Glavni smoter Rusije je lahko ocean, ali iz tega še ne sledi, da bi Rusija ne imela postranskega smotra, ki bi pa bil Pamir. Zatrjevanje, da ima Rusija že dovolj zemlje, pa ni novo. Slišalo se je vselej, kader so se Rusi pripravljali, da si prisvojé kako pokrajino. In tudi sedaj se bode stvar najbrž nazadnje tako končala, da se bode ruska meja malo naprej pomaknila. To se bode nadaljevalo tako dolgo, da si bodo Rusi in Angležem mejaši. Kaj bode potem, to je težko uganiti.

Izvirni dopisi.

S Štajerskega, 10. septembra. Najlepše spomine smo vsi odnesli iz Ljubljane s katol. slovenskega shoda. Ali glej! Glasilo „nerodne“ stranke previja in zavija in govori, kar očito nije resnici o zobe. Tako sem čital v „Narodu“ 205 št. „Velik del zborovalcev, ki so res mislili, da jim bode opravi z idejalom katoliškega shoda so optimisti res prišli v Ljubljano, bili so torej le stafaža jedne stranke, katera se je hotela pokazati v svitu slovenskega katoliškega shoda, katera je hotela biti sankcionovana za vse Slovence. Velik del zborovalcev je to svojo vlogo tudi občutil in se je sramoval takšne vloge, ko je uvidel, komu in čemu naj služi.“ Tako „narodno“ glasilo kvasi in kramlja še naprej. . . . Torej je bil „stafaža“ naš prevladika mariborski, dika naša Michael „stafaža“ naši dostojanstveniki in veljaki kakor g. Opat Ogradi, g. dr. Križanič, g. dr. Sernec in več drugih, neomenjajoč seveda „kapelanov“, kateri smo že tako zaradi svojega delovanja v „nerodnem“ glasilu tarča, na katero sme streljati vsaki „nerodno-napredni“ štrkovec. Zato bi tudi dobro bilo, da vsaj vsa zavedna slovenska duhovščina slovenskega Štajerja protestuje zoper tako pisavo in v dičnem „Slovenskem Gospodarju“ izreče svojo indigacijo zoper tako pisarjenje v „Narodu.“ Mi nismo in nočemo biti nikomur „stafaža“, — klanjamo se pa katol. načelom in naj jih zagovarja kedor-koli hoče.

Slovenskega Štajerja duhovnik.

Iz Cerkelj na Gorenjskem, 9. septembra 1892. (Dve novi društvi.) Po prizadevanju g. Hribarja ste se pri nas te dni ustanovili dve društvi, gasilno in kmetijsko društvo. Povod, da se je osnovalo gasilno društvo, so pač trije požari, ki so tako hitro drug drugemu sledili. Gasilno društvo šteje dosedaj blizu 70 udov. Načelnik mu je g. Andrej Vavken, tukajšnji nadučitelj in župan. Dne 58. avg. je prišlo iz Kranja kakih 20 gasilcev s svojim strojem, da so pokazali našim fantom, kako se je treba sukati ob času ognja. Obrizgali so streho na šoli in na Borštnikovi hiši. — Brizgalnici imamo že dve, a vaje je manjkalo našim mladeničem; zdaj ko se je društvo ustanovilo, bo v tem oziru izvestno boljše.

Dne 8. septembra pa se je osnovala kmetijska podružnica. V ta namen sta prišla iz Ljubljane g. ces. svetovalec Murnik, predsednik, in g. Gustav Pirc, tajnik kmetijske družbe. Po krščanskem nauku se je zbralo na vrtu gg. Hribarja precej kmetovalcev fare cerkljanske in velesovske (podružnica se je namreč osnovala za obe fari skupno), tudi nekaj šenčurjanov smo opazili. Shoda so se udeležili poleg domače duhovščine tudi gg. profesorji: domačin Jenko, Rutar in Hubad. G. Hribar v uvodnem govoru povdarja, da kakor gospodinja pri hiši tri vogle podpira, tako kmetovalec še več kakor tri vogle v državi. Govori o koristi in potrebi kmetijske družbe in njenih podružnic ter vabi poslušalce na, pristopijo v obilnem številu. Potem je gg. Pirc govoril o umnem kmetovanju. Priporočal je zlasti živinorejo in sadjerejo, kar dandanes kmetu največ dobička donša. Ako ne vina, pili bomo sadjevec, žganja pa nikar ne pijte! (prav umestne

besede!) Več o njegovem govoru ne bom poročal, a naši poljedelci, ki so ga pazljivo poslušali, so si gotovo marsikaj zapomnili ter se bodo po njegovih navetih ravnali. Potem gg. cesarski svetovalec Murnik omenja, da danes je še le začetek storjen, nadaljni redni poduk vam bode pa donášal list „Kmetovalec“, ktereга dobiva vsak ud kmetijske družbe. Vpisalo se je udov dozdej 26, pa to število se bo še pomnožilo, Predsednikom je bil soglasno izvoljen gg. zdravnik Eduvard Globočnik, „najnovejši cerkljanski kmet“, kakor se je sam šaljivo imenoval zahvaljevaje se za skazano mu zaupanje. Upamo, da kakor je podjetni gospod dobro uredil svojo hišo vrt in gospodarsko poslopje Cerklijam v olepšavo, da bo tako deloval tudi kot načelnik kmetijske podružnice v blagor cele občine.

Na tem shodu smo tudi zvedeli, da je deželni odbor po posredovanju gg. cesarskega svtnika Murnika podaril 200 gl. našemu novemu gasilnemu društvu, da si nakupi potrebnega orodja. — Ob 5. uri smo se razšli. — Iz tega poročila lahko spoznate, da tu v Cerklijah ne spimo, ampak skušamo napredovati. Da bi le prvotna vnetost pozneje ne začela ugašati!

Od sv. Duha, 10. septembra. Od 31. avgusta do 8. sept. obhajala se je v tukajšnji farni cerkvi nenavadna slovesnost, namreč sv. misijon. Vodili so ga ljubljanski preč. gg. oo. misijonarji Heidrich, Nežmah in Ferjančič iz reda sv. Vinc. Pavlanskega. Nebrojna množica se je vsaki dan zbirala v cerkvi. Povedati je pa nam dolžnost, da so preč. gg. misijonarji prav izvrstni govorniki, ki so s prijaznimi govori privabili v cerkev več mlačnih in trdih in jih pripeljali na pravo pot. Malokateri je ostal, da ne bi prejel sv. zakramentov. Najprisernejša zahvala za to velikodušno dobroto gre pa pač preč. tukajšnjemu g. župniku P. Ogrinu, ki je nam oskrbel sv. misijon, ter preč. gg. oo. misijonarjem za njih trud in prelepe govore, katere so vsacemu globoko segali v srce. Naj Bog blagoslovi to blagodušno delo, da rodi tisočerni sad!

Iz Prage, dne 8. septembra. (Zasedanje češkega deželnega zbora. — Kolera na naši meji. — Bolgarska izložba in Čehi.) Zborovanje našega deželnega zbora, katero se prične 9. t. m., bode letos pomenljivejše, nego vsa prejšnja. V deželnem zboru bo vlada vsled dogovora z liberalci zopet poskusila izvajati spravo, in to bo zopet povzročilo strastne boje med nemškimi in češkimi poslanci in po drugi strani z vlado. To zborovanje bo pa v drugem oziru izvestno pojasnilo krizo, toda to pojasnjenje ne bo Čehom v korist. Narod bo še bolj potisnjen v opozicijo.

Ako bi se deželni zbor uprl daljšemu izvrševanju punktacij — bo vlada razpustila deželni zbor. Kaj bi pomenil ta razpust, to se da lahko tolmačiti. Izključena v tem oziru ni možnost, da veleposestvo voli — v ugodnem smislu za nemško-liberalno stranko, koja bi pri novih volitvah dobila večino v zboru. Posledica bi bila ta, da bi češki deželni zbor, deželni odbor in v obče vsa uprava češkega kraljestva prešla zopet v nemške roke, potem bi se pa izvršili tudi postavnim potem vsi odstavki punktacij. In zoper slednje se boré in se jim upirajo — Mladočehi!

Minole dni so nastale na posameznih postajah med Češko in Saksonsko strašéce vesti o pripravi, koje ondi prirejajo oblastva, da se zabrani kolere vohod iz severnih krajev Nemške v naše kraljestvo in — vso Avstrijo. Poročila o bližajéci se nevarnosti grozne te epidemije povzročajo povsodi strah, kajti na pogubne in strašne nje posledice se še vsakdo spominja iz leta 1866, ko je je dovršila na Češkem bédó in nadloge usodne vojne.

Vse možne naredbe so izvedene skrbljivo v Podmolkli (Bodenbach) in Dečinu, in te vzorni karantenski postaji ste najboljša obramba zoper zatrosenje kolere na Češko. V Podmolkle je vlada poslala iz Prage dr. Wünschheima in dr. Straussa, da preiskujeta in nadzirata potnike po vlakih, kajti samo iz Draždan se na dan sem pripelje do mejne postaje osem vlakov. Dr. Wünschheim se je izjavil, da je nevarnost za Dečin in Podmolkle jako neznatna, ali bati se je, da se bode kolera izvestno zatrosila v Avstrijo, in sicer pred vsem v glavna in velika mesta. Naš mestni zastop je za Prago v slučaju kolere najel še 11 zdravnikov.

Se nekaj! Na svetu je neka reč, koja je v prometu jako gibéna od človeka do človeka, — to je denar. Z njim se kaj lahko kužna bolezen zatrosi na najskaejnji konec države naše; če pomislimo, da je v Avstriji, zlasti pa na Češkem, živahen denaren promet z Nemčijo, treba je tudi skrbeti, kako

bi se zabranilo z razkuževanjem. Mnogo denarja se pošilja sem iz Nemčije, in papirnati denar more postati istotako nositelj bolezni, kakor cunje itd., katere je prepovedano uvažati.

V obče pa pot do nas iz Hamburga vede preko cele Nemčije; če bodo oblastva in ljudstvo storili dolžnost svojo, bodi si na meji ali v sredu dežele, trdno se moremo naéjati, da kolera ne bode zanešene v Avstrijo.

Bolgarske deželne izložbe v Plovdivu, koja je bila slavnostno otvorjena dne 27. avgusta, udeležila se je češka industrija sijajnim načinom. Čehi imajo v izložbi svoj paviljon, koji je prekrasno odéen z draperijami v narodnih bojah, z zastavami in festoni ter se odlikuje z lepo opravo.

Prvikrat je tu češko kraljestvo v sorodni izložbi na tujem zastopano. Zastopanih je v izložbi nad dve sto industrijecev, zborov, rokodelcev in čeških tovarnarjev, in češka izložba vzbujala je že pred otvorjenjem občno pozornost. Za industrijo in češko trgovino je ta izložba velicega pomena.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. septembra.

(Osebná vest.) Nadvojvoda Karol Ludovik se pripelje v sredo dne 14. t. m. ob 9. uri 35 minut zvečer v Ljubljano. V četrtek ob 1/2 9. uri dopoldne bode v poslopju tukajšnje deželne vlade sprejel opravnike dež. pomočnega društva „Rudečega križa“ in patriot. gospejnega društva ter si ogledal vse društvene naprave. Opoludne se Nj. ces. visokost odpelje iz Ljubljane.

(Častnim občanom) je izvolila občina Radeče pri Zidanem Mostu gospoda deželnega glavarja Otona Detelo.

(„Novice“ v napredno-narodnem taboru.) Sorodnost idej smo že davno opažali med glasilom napredno-narodne stranke in med „Novicami“, ki so hotele biti glasilo neke srednje stranke. Le v taktiki videlo se je tu in tam nekako nasprotje. Katoliški shod je pripomogel, da se je i v tem oziru pokazala jasnost ter da so „Novice“ prestopile očitno v narodno napredni tabor. Ta korak je popolno naraven, kakor je naraven povod, ki ga je pospešil. „Novice“ pa se niso oprijele samo idej narodno-napredne stranke, marveč tudi tona in taktike, katero so poprej same čestokrat grajale. Dne 9. septembra so objavile članek z napisom: „Narodnost.“ Ta članek se prične z besedami: „Za naš narod bližajo se hudi časi. Ne le od Nemcev nam preti nevarnost, temveč tudi doma imamo sovražnika, silno nevarnega sovražnika. Dan na dan slišimo propovedati, da je obožavanje narodnosti greh, malikovalstvo in Bog vé kaj še vse“ itd. i.d. V tem smislu piše člankar dalje ter napada prevzišnega našega knezoškofa, češ, „da mu narodno gibanje ni prav ljubo“, „... škofje naj pokažejo, da so pravi prijatelji našemu narodu. Dokler pa tega ni, pa ostanemo v verskem oziru pokorni našim višjim pastirjem, v političnem bodemo morali hoditi svoja pota, kajti tudi v narodnem oziru velja svetopisemski rek: Kdor ni z menoj, je zoper mene. Kdor ni prijatelj Slovencev, je naš sovražnik in zaveznik naših nasprotnikov“ itd. itd. Torej naši škofje so naši sovražniki in zavezniki naših nasprotnikov, to je jedro zadnjega članka v „Novicah“. „Novice“ so torej sedaj ravno tam, kjer so že davno naši narodni naprednjaki. Nas to ni iznenadilo, ker vedeli smo že davno, da so „Novice“ po smrti dr. Poklukarjevi krenile popolno novo pot, svoji preteklosti dijametralno nasprotujočo. — Mi to konstatujemo, da i naši čitatelji vedó, pri čem da so ter da v tem oziru tudi vravnajo svoje postopanje nasproti „Novicam“.

(Bujna domišljija naših naprednjakov.) Povedali smo že, da se na katol. shodu ni ničesar govorilo in vkrenilo, kar bi škodovalo prospehu družbe sv. Cirila in Metoda. Katol. shod je sklenil to resolucijo gledé družbe sv. Cirila in Metoda, kakoršno je priporočal g. prvosednik Tomo Zupan sam, izražujoč željo naj se pravila družbina spremené tako, da se bodo podružnice snovale po župnijah seveda v soglasju s cerkvenimi vladikami, kar je pri katoličanih umevno samo ob sebi. — Družba sv. Cirila in Metoda bi bila imela celo svojega slavnostnega govornika, da ni g. Svetec s svojo netaknostjo tega onemogočil. — Proti nobenemu udu vodstva se na shodu ni izrekla žaljiva beseda, najmanj pa proti načelniku družbe sv. Cirila in Metoda. preč. gospodu T. Zupanu in proti njenemu tajniku g. A. Žlogarju.

— Liberalni slovenski listi so pa stvar zagrabili ter zlorablajo družbo sv. Cirila in Metoda. proti I. slov. katol. shodu. In pri tem zdi se, da jih je popolno ostavila treznost mišljenja ter da jih je prevladala napačna domišljija. Ta jih vodi na popolno kriva pota, kjer se boré s strahovi, ki so v sredi prazni, okoli kraja jih pa nič ni. — Kaj porekó naši treznomiselní čitatelji na te-le besede, doslovno posnete iz „Edinosti“, ki v zadnjem času piše „iz dna razburkane duše“: „In Ti, dični naš Tomo, prosimo Te v ime stiskanih in trpečih obmejnih Slovencev, ne plaši se krivičnih napadov ljudi, ki niso taki, kakoršen si Ti! Vstrajaj na svojem mestu in narod slovenski Te bode blagoslavljal. In odpuščenja Te bodo prosili, ki so pritrjevali Tvojim in naše družbe nasprotnikom; kesali se bodo, ko nastopi — treznost mišljenja. Saj nisi sam, ki trpiš. Poglej ga tam sivolasega starčka, ki je posvetil vse svoje življenje blaginji naroda slovenskega, ki je pristni izvrševatelj pokojnega Bleiweisa poslednje volje; poglej ga, ki se ob večeru trudapolnega življenja svojega mladostno gibčnostjo skrbi in deli za borni svoj narod; poglej ga starčka Svetca: tudi on trpi krivico, tudi njega so zadeli krivični napadi od mladih ljudi, kojih še nikjer nismo videli pri pozitivnem delu in koje sploh še-le poznamo od onega trenutka, ko so pričeli rušiti, kar so zidali drugi. Tudi starina in poštenjak Svetec trpi krivico; a on se izvestno ne upogne, kolikor ga poznamo. To bodi vzpodbudilo tudi Vam vsem Koblarjem in Zupanom, Žlogarjem in Gregorčičem, da ne obnemorete na trnjevi poti.“ itd. itd. Razboriti čitatelj gotovo že maje z glavo beroč navedene besede iz „Edinosti“. — Kedor razmer ne pozna, moral bi reči, da je I. slov. katol. shod izrekel svoj „anathema“ nad družbo sv. Cirila in Metoda ter da je sklenil z vso silo in krutostjo napadati njene prijatelje. Resnica pa je ravno nasprotna: I. slov. katol. shod **toplo priporoča družbo sv. Cirila in Metoda** s pogojem, da se **družba organizuje po župnijah v soglasju z našimi prevzvišenimi vladikami**. — Kakšen greh je torej storil I. slov. katol. shod nasproti družbi sv. Cirila in Metoda? Prvi greh katol. shoda je, da shod družbo sv. Cirila in Metoda **toplo priporoča**. To vendar ni tako strašen greh, da bi se morala zato vzdigovati vsa liberalna Slovenija v obrambo družbe! Čemu ta obrambni krik za družbo, katero I. slov. katoliški shod **toplo priporoča**?

Drugi greh katoliškega shoda je, da želi, naj se osnujejo podružnice družbe sv. Cirila in Metoda po župnijah. — To zopet ni tak greh, da bi ne mogel biti odpuščen ni na tem, ni na onem svetu. Kajti ta greh je storil prvi na katoliškem shodu ravno čast. g. Tomo Zupan, načelnik družbe sv. Cirila in Metoda! — Čemu torej proti temu sklepu toliko krika, ako je prvi slovenski katoliški shod le to sklenil, kar je kot željo na shodu izražal načelnik družbe sv. Cirila in Metoda? Kako to, da se načelnik vsled tega povzdiguje v visoka nebesa, katoliški shod pa iz istega uzroka v brezdanje peklo?!

Tretji greh katoliškega shoda proti družbi sv. Cirila in Metoda pa je ta, da zahteva katoliški shod, naj deluje družba v soglasju z **našimi prevzvišenimi vladikami**. — Tudi to, ménim, da za katoličana ni neodpustljiv greh, ako sam ali v društvi deluje v soglasju s svojimi od Boga mu postavljenimi škofi. To papež Leon XIII. naravnost in odločno zahteva od vsakega katoličana, torej tudi od slovenskega. — Kako naj pa deluje družba, ki ima po pravih namen, pospeševati slovensko šolstvo na **katoliški** podlagi, drugače, kakor v soglasju s svojimi škofi? Kje pa je katoliška podlaga brez soglasja s škofi? — Katoliški shod torej ni ničesar sklenil proti koristim družbe sv. Cirila in Metoda, pač pa je družbo **toplo priporočal** ter vodstvu pokazal pot, po katerem bi se naj-uspešneje izvrševali nameni družbe sv. Cirila in Metoda. Čemu torej tak krik v tem oziru proti katoliškemu shodu? Ali naj se res že tako hitro vresniči bojazen, katero je izražal dr. Šušteršič na katoliškem shodu, da utegnejo slovenski liberalci zlorabljati družbo sv. Cirila in Metoda v svoje strankarske namene? — Katoliški shod ni ničesar ukrenil proti družbi sv. Cirila in Metoda, pač pa bo agitacija zasnovana pod krinko prospeha družbe sv. Cirila in Metoda osodepolna za imenovano družbo, ako se pravočasno ne zajezi ta po

liberalnih listih umetno med ljudstvo zanesena agitacija. — Te besede bi v premislek priporočili vzlasti tudi celovškemu „Miru“, čegar zadnji članek o katoliškem shodu nas je osupnil, kakor gotovo tudi naše somišljenike. Po takem potu koroški Slovenci gotovo ne pridejo do svojih pravic.

(Kako potreben je bil I. slov. katol. shod), nam dan na dan s cepcem in bitom, z zavijanjem in obrekovanjem dokazuje nebroj člančičev, ki rasto kakor gobe iz tal po raznih listih in lističih. Globoko, globoko se je zajedel liberalizem mej nas in pravih krščanskih načel tako primanjkuje, da je bil že prav skrajni čas, da se je pričela tako potrebna „ločitev duhov“. Katoliški Slovenci so svobodno stopili v javnost in jasno in odkrito izrekli, kaj želé, nasprotniki pa z advokatsko zvitostjo ugovarjajo, ne — celotnemu programu, marveč izbirajoč le nekaj točk, ali bolje nekaj besedij, izgovorjenih na shodu; te pa tako krčevito obdelujejo, da bi se dali primerjati le z revežem, ki ima „fiksno idejo“. — Sedaj le registrujemo z največjo mirnodušnostjo te žalostne proizvode razboljene domišljije. — „Kärntner Volksblatt“ od 1. septembra pod zaglavjem: „Katolisch-national“ drobi resolucijo o „katoliški narodni organizaciji“ in vidi iz nje dvojno možnost, da se namreč katoliški Slovenci ali „praznej nadi prepuščajo, ali pa liberalizmu stiskajo roko, s tem da podajejo prst liberalizmu“. V resnici duhovito! — „Deutsche Zeitung“ grdi škofo kot ultranarodne, kot „Strossmayerjeve učence“. — „Mir“ od 10. septembra se popolnoma v radikalno naprednem tonu, katoliškim načelom odločno nasprotno zadira v prevz. knezoškofa ljubljanskega; nepremišljeno se igra z zadevo o družbi sv. Cirila in Metoda z vprašanjem o katoliškem vseučilišču v Solnogradu in smeši nekatere osebe. — „Edinost“, „Nova Soča“ in „Novice“ tudi v zadnjih številkah po svoje kažejo barvo. Za vse pa modruje „Slov. Narod“. — Jasno se vidi iz vsega, da je bila cela stvar že davno preračunjena in da je vse to premišljeno in umetno zaneseno mej slovenski svet. Mi pričakujemo, da veše, ki plešejo za vsako leščerbo, niso še v večini mej Slovenci.

(Delegaciji) se snideta, kakor je sedaj določeno dné 1. oktobra v Budim-pesti. Deželni zbori bodo torej zborovali le do konca tega meseca. Proti koncu oktobra po zasedanju delegacij se snide državni zbor, ki bode zboroval do Božiča, in deželni zbori utegnejo se zopet sniti po novem letu.

(Pričetek šole.) Na ljubljanski višji gimnaziji se prične prihodnje šolsko leto v soboto dne 17. septembra s sv. mašo. Vpisovanje za I. razred se vrši dne 15. t. m., dosedanjih učencev pa dne 16. Pre-skušnje se vrše dne 16. in 17. t. m. Na novomeški gimnaziji se prične vpisovanje za I. razred dne 15. t. m., za ostale razrede dne 16. in 17., pre-skušnje so dne 16. t. m.

(Štajerski deželni zbor) je imel v soboto drugo sejo. V finančni odsek so izvoljeni poslanci: Grof Attems, Endres, Kavčič, dr. Kienzl, grof Kottulinsky, dr. Neckerman, Pfrimer, Mosdorfer, Vogel, g. dr. Lipold, Kaltenegger in Proboscht. V šolski odsek so izvoljeni: Dr. Bayer, baron Hackelberg, Kavčič, Koller, baron Moscon, grof Stürgh, dr. Fürst, Hagenhofer in Robič. V peticijski odsek: Baron Mayr, Mayer, Morre, baron Moscon, grof Stubenberg, dr. Dečko in Kurz. V kulturni odsek: Forcher, dr. Heilsberg, Höberl, grof Kottulinsky, Pon-gratz, grof Stubenberg, Sutter, Hagenhofer in dr. Raday. V občinski odsek: dr. Bayer, dr. Link, dr. Kotzbeck, dr. Portugall, Posch, baron Störk, Thunhart, dr. Sernec in Wagner. V železniški odsek: Forcher, dr. Heilsberg, dr. Kokoschinegg, Koller, dr. Link, Mayer, Posch, Rochlitzer, Vogel, Proboscht, Vošnjak in Wagner.

(Lokalna železnica Poličane-Konjice) bode otvorbena dne 25. oktobra.

(Deželni zbor isterski) je imel prvo sejo v petek. Predsednik Campitelli je v svojem nagovoru pretil, strogo postopati. Ko je deželni glavar zboru predstavil vladnega zastopnika Ellushega, je slovanska manjšina začela klicati „pereat“, „sramota“. Predsednik jih je grajal in zapretil, da jim v prihodnje vzame besedo. Vladni zastopnik je pozdravil zbor v italijanskem in hrvaškem jeziku. V oiseke ni voljen noben slovanski poslanec.

(Iz Novega Mesta) se nam poroča, da je ministertvo pripravljeno, ondotno pošto podržaviti, ako se priredi za poštni in brzojavni urad pripravno poslopje. Mestna občina hoče v ta namen odkupiti

bivšo vojaško oskrbovalnico in je tudi že ponudbo stavila poštnemu ravnateljstvu. Ker pa je to poslopje na jako nepripravnem kraju, na skrajni periferiji mesta mej samimi lesenimi, s slamo kritimi skednji in pokopališčem, vložilo je te dni 21 trgovcev, vsi štirji gostilničarji, ki imajo prenočišča za tujce, preko 40 obrtnikov in 58 veleposestnikov, hišnih in zemljiščnih posestnikov, ter razsežna občina šmiheljsko-stopiška ugovor pri c. kr. trgovinskem ministertvu proti nastanjenju c. kr. pošte v tem poslopju. Ob enem se je prosilo, da bi se pošta nastanila v jako primerno ležeči, skoraj v sredini mesta nahajoči se hiši, koje posestnik je pripravljen, vse za tak urad potrebno ukreniti.

(Utonil) je v soboto popoldne v Škofji Loki pred „fužinami“ Blaž Piber. Nesrečno žganje je krivo žalostne smrti.

(Amerikanske novice.) „Amerikanske Slovenec“ poroča: Veleč. g. generalni vikarij J. F. Buh je odpotoval dné 20. avgusta v Mesabo, kjer namerava otvoriti novo misijonsko postajo. V Mesabi biva razven drugih katoličanov tudi okoli 100 Slovencev. — Slovenski dijaki semenišniki, ki so nekaj časa bivali v Toworu pri č. gosp. Buhu, so odpotovali 22. avgusta v šolo nazaj. Pred odhodom je imel v nedeljo za Slovence sv. mašo ob devetih gospod Bajec, ki je tudi pridigoval, dijaki pa so peli slovenske pesmi med sv. mašo. Popoldne ob štirih so bile za Slovence pête litanije, govor je oskrbel g. A. Vilman. — V Št. Pavlu so jeli zidati katoliško semenišče, za katero je daroval železnični magnat Hill 500.000 dolarjev; porabilo se bo 200.000 za zidanje, 300.000 dolarjev je odmenjenih za oskrbovanje semenišča. — Mej drugim prinaša 36. štev. „Amerikanskega Slovenca“ izvrsten uvodni članek o verski šoli, v katerem omenja, da imajo katoličani v Združenih državah poleg državnih šol, za katere morajo plačevati, tudi 3500 katoliških župnijskih šol s 700.000 otroci. To je pač krasno znamenje katoliške probujenosti v Ameriki. Največ zaslug pri tem ima baltimorski cerkveni zbor, ki je uvel v semenišča pouk o vzgojeslovju, zapovedal duhovnikom zidati katoliške šole in katoličanom jih podpirati. Tako so se vse katoliške šole sezidale z milodari.

(Za vinorejce.) C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem je izpalo nastopni razglas: Na pomlad leta 1893 se bodo iz državnih trtnic na Nižje-Avstrijskem, Štajerskem, Kranjskem in Primorskem prosilcem iz takih okrajev, kateri so že od tatne uši okuženi, delili rezniki sledečih ameri-kanskih trt: Riparia, Solonis, Rupestris in York Madeira, tisoč po 3 gld.; Riparia Pailleres, Riparia Perrier, Riparia portalis in Jaquez tisoč po 6 gld.; vkoreninjene trte, pa brez izjeme, tisoč po 10 gld., pa samo tedaj, ko bi se te vkoreninjene trte ne bi porabile za ustanovitev državnih, občinskih ali društvenih naprav. Brezplačno se pa more omenjeno trjeje izjemoma samo tedaj oddati, ako bi se kake trsnice za oddajo reznikov iz občinskega ali društvenega premoženja hotele napraviti in da bi taka naprava najmanj 10 let sigurno obstala. Prošnje se morajo pismeno brez koleka, pa tudi ustno pri dotičnem c. kr. okrajnem glavarstvu zadnji čas do 10. oktobra t. l. vložiti.

Telegrami.

Dunaj, 11. septembra. Presvetli cesar je odpotoval k manevrom v Pečuh.

Dunaj, 12. septembra. Povodom imen-dne ruskega cesarja je včeraj cesar pri dvornem dineju v Schönbrunu napil na zdravje ruskemu caru. Navzoči so bili ruski zastopnik Kantakuzene s poslaniškim osebjem, več nadvojvod in ministrov. — Deželno sodišče je danes pričelo obravnavo o znani bukovinski carinski zadevi; zatožencev je 21, obravnava bode trajala 18 dnij.

Praga, 10. septembra. Deželni zbor je dovolil 20.000 gld. v zdravstvene namene potrebnim kmetskimi občinam, ozirajoč se na nevarnost, ki preti od kolere. Posl. Schme-ykal je interpeloval vladu zaradi dogodkov v Iglavi in Trojan zaradi izgredov v Liberci. Poslanec dr. Plener je predlagal, da se dne 14. marca izbrana komisija 27 članov p-oblasti, da nadaljuje svoje delovanje.

Darany, 12. septembra. Cesar je bil ob prihodu od mnogoštevilno zbranega pre-bivalstva navdušeno pozdravljen z „eljen“-klici, ogledal si je vojaške vaje ter se od-peljal v Pečuh.

Genoa, 11. septembra. Zgodovinski slovesni prevod, Kolumbov povrat, se je slovesno izvršil. Kralj in kraljica sta z balkona kraljeve palače ogledovala spreved in so ju živahno pozdravljali. Pri dvornem banketu so bili ministri, diplomatje, senatorji, poslanci, admirali, generali, nadškof in načelniki oblastev.

Bologna, 11. septembra. Pred brzojavnim uradom razpočila se je velika bomba. Jeden časnikar je hudo poškodovan. Pisarna „Agenzie Stefani“ popolnoma porušena.

Pariz, 11. septembra. Popoldne je razpočila pri fotografu Chapronu s kolodijem napolnjena steklenica. Chapron in postrežnica sta mrtva, Chapronova žena, dva otroka in dve delavki ranjeni.

Novi Jork, 11. septembra. Blizu Bostona sta trčila dva vlaka. 8 oseb mrtvih, 25 ranjenih.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	razkoma + mm	toploma po Celsiusu			
10. 7. u. zjut.	732.2	11.4	sl. svzh.	oblačno	1.20
2. u. pop.	733.9	14.6	"	oblačno	daž.
9. u. zveč.	736.0	10.4	"	jasno	
11. 7. u. zjut.	737.5	7.4	brezv.	megla	
2. u. pop.	737.0	20.6	sl. szap.	jasno	0.00
9. u. zveč.	739.5	13.4	"	"	

Srednja temperatura obeh dni 18.4° in 18.3°, oziroma za 2° in 1.5° nad normalom.

Umrli so:

8. septembra. Klara Mihelič, delavčeva hči, 2 leti, Reber št. 11, katar v črevih. — Katarina Reipnich, železniškega uradnika žena, 74 let, Turjaški trg 2, metrocarcinom.

9. septembra. Matija Grivie, posestnikov sin, 1 leto, Streliške ulice 11, meningitis.

Tu je l.

9. septembra.

Pri **Južnem kolodvoru**: Florencini iz Ajdovščine. — Poble s hčerjo, in Stanek s soprogo z Dunaja. — Vitez Rupnik s soprogo iz Trsta.

Pri **avstrijskem caru**: Hauer, potovalec, iz Celovca. — Oblak, trgovec, z Vrhnike. — Kavalir, učitelj, iz Radeš.

Pri **bavarskem dvoru**: Smolej in Parli iz Ljubljane. — Samida, posestnikov sin, iz Starega Loga. — Meditz iz Dol. Nemške Loke.

Družba sv. Cirila in Metoda

je prejela od 1. julija do 31. avgusta t. l.:

I. Od podružnic:

Kranjske 64 gld., goriške ženske 100 gld., prve ljubljanske 140 gld., šentpeterske ljubljanske 12 gld. 50 kr., tržaške ženske 7 gld., brdske 75, novomeške 93 gld. 3 kr., vipavske 4 gld. 20 kr., komenske 34 gld. 90 kr., pivške 25 gld., kotmaravske 10 gld., beljaške 15 gld., senožeške 5 gld., celovške 28 gld. 80 kr., ženske cerkniško-planinske 100 gld., celjske 95 gld., tolstivške na Koroškem 32 gld. 54 kr., gornje-gradske 54 gld. 25 kr., blejske 22 gld. 30 kr., žalske 50 gld., štebenske na Koroškem 14 gld., škofjeloške 15 gld. 50 kr., ženske šentjakobsko-trnovske v Ljubljani 60 gld., črnske na Koroškem 18 gld., ptujske 61 gld. 60 kr., žužemberške 53 gld. 10 kr., breške 7 gld., krške 23 gld., škocijanske na Koroškem 19 gld. 11 kr.

II. Darovali so:

Dr. Fran Celestin v Zagrebu 10 gld.; ljubljanski „Sokol“ (pokrovitelj) 100 gld.; dunajski slovenski vališkoleci 107 gld.; J. Črne, župnik, 8 gld.; J. Cotelj, župnik, 7 gld.; Avguštin Drukar 18 gld.; pri pogrebu dr. Skofca v Škofji Loki 39 gld.; dr. Fr. Štor, odvetnik v Ljubljani (pokrovitelj), 100 gld.; iz dr. L. Čučkove zapuščine 1112 gld. 55 kr.; A. Breč, župnik, 10 gld.; A. Švigelj, pravnik, nabral 5 gld. 18 kr.; neimenovan v Grižah 1 gld.; breški rodoljubi pri g. župniku v Artičah 16 gld. 50 kr.; poštar A. Sorč s soprogo 2 gld.; A. Švigelj, posestnik, 1 gld.; „Ljubljana“ 3 gld. 70 kr.; učiteljsko društvo postojnsko 10 gld.; neimenovan narodnjak pokroviteljstvo 26 gld.; trojica Slovencev iz Pulja 11 gld.; bogoslovci drugoletniki iz Maribora 10 gld.; dekan A. Golmajer 5 gld.; bogoslovci mariborski tretjeletniki 10 gld.; gospa Marija Bratanič iz Sentilja 500 gld.; čitalnica planinska (pokroviteljica) 100 gld.; pri glavni skupščini v Postojni nabrano 157 gld. 51 kr.; učiteljsko kamniškega okraja (pokrovitelj) 39 gld. 31 kr.; učiteljska konferenca v Ormožju 10 gld.; J. Švigelj 5 gld.; člani cestnega odbora kamniškega 10 gld. 65 kr.; šolska vrtnarica M. Podobnik 1 gld. 60 kr.; Kunstelj, Majaron in Verbič 3 gld.; od av. Križa pri Mariboru na spomin na Šiškerjevo desetletnico 4 gld.; slovenski in hrvaški učiteljski pripravniki 56 gld.; pri primiciji v Tinjah na Koroškem nabranih 15 gld.; dekan A. Hajšek v Slov. Bistrici 5 gld.; poverjeniki banke „Slavije“ pri shodu 22 gld.; Križaj v Sent Petru 3 gld.; nekdanja „Pobratimija“ 72 gld.; gđš. V. Praprotnik v Postojni nabrala 5 gld.; neimenovan iz Rudolfovega 1 gld.; bogoslovec A. Klun v Smledniku 2 gld.; Fran Čargo iz Tolmina 7 gld.; pri shodu hrv. planinskega društva v Ilir. Bistrici 25 gld.; „Narodni dom“ v Rudolfovem 9 gld. 83 kr.; jurist F. Regali nabral 7 gld. 31 kr.; abiturijent Gomilščak 1 gld.; o petdesetletnici župnika J. Ramovša v Poljansh nabranih 53 gld.; J. Globočnik nabral 6 gld.; Krek v Čerkjah nabral 10 gld.

Slavne podružnice, katere še niso poslale doneskov za leto 1892, nujno prosimo, da bi se odzvale svoji dolžnosti, ker so družbini troški čedalje večji vsled ustanovitve novih šolskih vrtov in razširjanja šole v Trstu.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1892.

Dr. J. Vošnjak,
blagajnik.

Málinčev sirup.

Priljubljen se prav skrbno s parom iz najčistejših lepodisečih gorskih máline. Steklenica 1 kg. 65 kr., male steklenice po 35 kr. Na vago po 55 kr. kg. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 8¹/₂ kg. málinčnega sirupa poštno teže, po 10 kg., 20 kg. in 40 kg. Steklenica za poskušnjo zastoj in franko.

Gosp. lekarnarju
G. Piccoliju v Ljubljani.

Kemična preiskava je dokazala, da je vaš **málinčev sirup** posebno izvrsten.

C. kr. kemiško-fiziološka postaja za preskuševanje v Klosterneuburgu pri Dunaju.

Ravnatelj: **prof. dr. L. Roesler.**

Piccolijeva lekarna „Pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (265) 8

V najem se oddá v januariju 1893
vže nad 50 let obstoječa

prodajalnica

na **Raki** nasproti farne cerkve. Tudi se dobi lahko stanovanje v hiši, kjer je prodajalnica. — Natančneje se izve pri lastnici vdovi **Mariji Vehovec na Raki.** 408 3-3

Velika 50 krajcerska loterija.

Žrebanje
že 15. oktobra.

Glavni dobitok

75.000 gld.

Srečke à 50 kr. priporoča: **J. C. Majer v Ljubljani.** (177) 7

Št. 500.

Začetek mestnih ljudskih šol.

410 2-2

Na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani, in sicer: na I. in II. mestni petrazredni deški ljudski šoli, na mestni nemški deški ljudski šoli, na mestni dekliški ljudski šoli pri sv. Jakobu, na vnanji dekliški šoli v uršulinskem samostanu, na mestni nemški dekliški ljudski šoli in na jednorazrednici na Barju se začne šolsko leto 1892/93

v **ponedeljek 19. dan septembra 1892.**

Vpisovanje bivših, vsprejemanje novih učencev in učenk se bode vršilo **16. dan septembra.**

Vpisovalo in sprejemalo se bode: za I. mestno petrazredno deško ljudsko šolo v šolskem poslopju v Poljskih ulicah; za II. mestno petrazredno deško ljudsko šolo v šolskem poslopju na Čojzovi cesti št. 6; za mestno nemško deško ljudsko šolo v Mahrovi hiši na Cesarja Josipa trgu št. 12 (pri tleh na levo); za dekliško šolo pri sv. Jakobu v redutnem poslopju; za vnanjo uršulinsko šolo v uršulinskem samostanu; za nemško dekliško šolo v Špitalskih ulicah (kresija) v II. nadstropju; za jednorazrednico na Barju v šolskem poslopju na Karlovi zemlji št. 9.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 6. septembra 1892.

Knjigarna

Kleinmayr-ja in Bamberg-a

v Ljubljani na Kongresnem trgu 2

priporoča svojo

415 12-6

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširane in v trdnih šolskih vezih **po najnižjih cenah.**

Seznam uvedeni knjig se oddajajo **zastonj.**

Dunajska borza.

Dne 12. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 75 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 „ 40 „
Zlata renta 4%, davka prosta	115 „ 85 „
Papirna renta 5%, davka prosta	100 „ 40 „
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	994 „ — „
Kreditne akcije, 160 gld.	314 „ 25 „
London, 10 funtov strl.	119 „ 75 „
Napoleonor (20 fr.)	9 „ 51 „
Cesarski cekini	5 „ 69 „
Nemških mark 100	58 „ 72 ¹ / ₂ „

Dne 10. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	112 gld. 55 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 „ 50 „
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 „ 25 „
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	151 „ 25 „
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	185 „ 25 „
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 „ 15 „
Zastavna pisma	100 „ 25 „
Kreditne srečke, 100 gld.	189 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gld.	62 „ 50 „

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. — kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 „ 40 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 „ 75 „
Salmove srečke, 40 gld.	62 „ 25 „
Windischgraezove srečke, 20 gld.	58 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 „ — „
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2810 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	95 „ 75 „
Papirni rubelj	1 „ 20 „
Laških lir 100	— „ — „

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju,
I., Wollzeile štev. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje kapitalov priporočamo:

4% bolzansko-meranske prioritete.

4¹/₂% gališkega zemljiškega kreditnega društva zastavna pisma.

4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher) srebrne prioritete.

Žrebanje dne 15. septembra!

50.000 goldinarjev

dobi se z jedno

ogersko hipotečno promeso

à 1¹/₂ gld. in 50 kr. kolek.